

כתר התורה

ע"ש רבי יצחק אבוחצירא זצוק"ל

רבי יצחק יוסף שליט"א

בית ההוראה הארצי כתר תורה ע"פ פסקי מרן

פרשת ויקרא תשפ"ה

העלון השבועי

מאמר השבוע

הרב אברהם רחמים

תרגיש שלא מגיע לך כלום - יתנו לך הכל

אמר לו: 'אדוני המלך בא עני אחד ובידו שתי תורים. אמר לי: 'הקרב לי את אלו'. אמרתי לו: 'המלך ציוני ואמר לי: היום הזה אל יקריב אדם חוץ ממני' אמר לי: 'ארבעה אני צד בכל יום ואני מקריב שנים ומתפרנס משנים אם אי אתה מקריב אתה חותך את פרנסתי לא היה לי להקריב?!'

אמר לו אגריפס: 'פה עשית, כל מה שעשית!'

וכאן ראוי להתבונן. עם כל הכבוד לקרבנו של העני, מדוע העופות שלו עקפו את אלף הפרים של המלך? לכל היותר היה צריך להיות, שקרבן המלך והעני יהיו שווים. הרי אגריפס המלך גם הוא, כוונתו הייתה לשמח את הקב"ה כהוגן?

ועוד, גם אם נניח כי קרבן העני קדם לקרבנו של המלך העשיר, מדוע גילו לו זאת בחלום? אחר ההשתדלות הגדולה שעשה, בשביל מה לצער אותו? היה ראוי להודות לו על הקורבנות שהקריב ולשמור על זכות השתיקה בלי להזכיר שקרבן העני נאה וחשוב מקורבנותיו?

אלא התשובה היא כך: אגריפס המלך ודאי כוונתו הייתה טובה ומועילה לשם שמים, לשמח את הקב"ה בעבודתו. אלא שדווקא לרוב רצונו העז לשמח את הקב"ה ולגדול המעשה המפואר שעשה, הקריב אלף קורבנות ביום אחד, הצליח לחדור ולהשתחל לעבודה זו חסרון מהותי.

הגמרא בברכות (נה). אומרת: 'אמר רבי יצחק: שלשה דברים מזכירים עונותיו של אדם, ואלו הן: קיר נטוי, ועיון תפלה, ומוסר דין על חבירו לשמים!'

ומדוע אלו מזכירים עונותיו של אדם? מבארים המפרשים, כאשר אדם נוהג באלו, נראה כי הוא חושב בלבבו שהוא צדיק גמור, וראויים הם זכויותיו המרובין להצילו גם כאשר עומד תחת קיר נטוי. במחשבתו: 'אחרי כל הצדקות שעשיתי בשנה האחרונה, אין מצב! הקיר לא יכול ליפול עלי, לא יתכן!'

וכן 'המוסר דין לשמים' - 'אני צדיק גמור! אני סובל מצערים אותי חינום ללא כל צדק, לכן ה' ישלם לכול הפוגעים בי! גם זה חושב כי הוא מושלם. פשפש במעשיו ולא מצא בהם דבר שאפשר לתלות שבשל כך באו עליו הייסורים.'

וכך 'המעיון בתפלתו' - מתפלל תפילת שמונה עשרה בכוונה גדולה.

בפרשה נאמר: 'ואם מן העוף עלה קרבנו לה' והקריב מן התרים או מן בני היונה את קרבנו... וישע אתו בכנפיו לא יבדיל והקטיר אתו הכהן המזבח... עלה הוא אשה ריח ניחח לה':

ביארו המפרשים, כי התורה הקדושה מדברת בקרבנו של איש עני, שמלאו לבו להקריב קרבן לשמח את הקב"ה. לכבודו הסכים הקב"ה להקריב על המזבח גם 'בני יונה' - גוזלות קטנים.

יתרה מזו, אמר הקב"ה: תורים ובני ביונה אלו, יעלו על המזבח יחד עם הנוצות שעליהן. שנאמר: 'וְשַׁע אֶתוֹ בְּכַנְפֵּיוֹ לֹא יִבְדִּיל'. על כך תמה ר' יוחנן: הרי הדיוס - הפשוט שבעם, כאשר מריח הוא, ריח נוצות כנפים שרופות, נפשו קצה עליו ובלשון עדינה: נוצות אלו מסריחות מאוד! וכיצד ה' מצווה: 'והקטיר הכהן את הכל המזבח?!'

מתרץ ר' יוחנן. הקב"ה ציווה כן, לסיבה אחת פשוטה. בכדי שיהא המזבח מהודר בקרבנו של עני. פירוש: אם העני יניח בני יונה קטנים על המזבח, יהיו בטלים ומובטלים בתוך האש ויתקיים בהם 'ולא נודע כי באו אל קרבנה', והיו כלא היו ברגע אחד. לכן אמר הקב"ה לכהן: הקרב את בני היונה יחד עם הנוצות, סגולת הנוצות להעלות עשן לרוב. אני רוצה לשמח את העני, אני חפץ שהוא ירגיש שהוא הניח משהו חשוב על המזבח, לכן אני מוכן שגם הנוצות שריחן רע יעלו על המזבח רק בכדי להוציא את העני בהרגשה טובה. - על כך נאמר אין כאלוקינו, אין כאדוננו, אין כמלכנו!

בנושא זה מספר המדרש סיפור מעניין: אגריפס המלך ביקש להקריב ביום אחד אלף עולות. שלח ואמר לכהן גדול: 'היום הזה, אל יקריב אדם חוץ ממני!'

והנה, אמצע היום, כאשר הכהן הגדול בתורף עבודתו, בא עני אחד ובידו שתי תורים. אמר לכהן: 'הקרב את אלו!'

- אמר לו הכהן: 'המלך ציוני ואמר לי: היום, אל יקריב אדם חוץ ממני'. השיבו העני: 'אדוני כהן גדול, ארבעה אני צד בכל יום ואני מקריב שנים ומתפרנס משנים. אם אי אתה מקריב, אתה חותך פרנסתי! נטלן הכהן והקריב על המזבח.'

ויהי בלילה. נראה לו לאגריפס המלך בחלום: 'קרבן של עני קדמך'. שלח ואמר לכהן גדול: 'לא כך צויתך, אל יקריב אדם חוץ ממני היום?!'

המשך בעמ' 6

להקדשת העלון לברכה הצלחה
ורפואה ולעילוי נשמת יקיריכם

היכנסו לאתר כתר תורה ketertora.co.il
ולחצו על הלינק לתרומה. וכתבו בקשתכם

לשאלות בהלכה חייגו

02-5408030

משעות הבוקר ועד 12:00 בלילה

רבי יצחק בן שבת

הכשר כלים לפסח

אופני ההכשרה

טרם הכשרת הכלים יש לנקותם היטב בכל המקומות.

בכל כלי יש לילך אחר רוב תשמישו: וכפי סברתו של הרב גן המלך (שו"ת גנת ורדים בגן המלך אות נג) שכיין שסתם כלי אינו בני יומו והוא נותן טעם לפגם, אלא שחז"ל גזרו להכשירו אטו כלי שהוא בן יומו, יש לומר דכולי האי לא גזרו להכשירו אלא כפי רוב תשמישו, וכמו שאמרו בעירובין קד: כל מקום שהתירו לך חכמים משלך נתנו לך. וכן הוא ההבנה בדברי הרמ"ע מפאנו בסימן צו וכפי שהבין בן בדבריו בשו"ת רב פעלים חלק ג יורה דעה סימן ח ע"ש (ויש בכמה ספרים בדורינו שכתבו בזה סברות וטעמים שונים ומשונים לפי דעתם, ומתוך כך הוציאו כמה דינים להלכה שאינם נכונים כלל, וכל זה אך למותר).

ולכן בכל כלי וכלי יש לילך בהכשרו כפי רוב התשמיש, ואחר ההכשר יהיה ניתן בפסח להשתמש בו כפי רוב תשמישו ואפילו אם ישתמש בו בפסח כפי מיעוט תשמישו אין בכך כלום (שו"ת בית דוד סימן סד וסימן ריב)

אולם אם יודע בבירור שנשתמש בו באותו היום באופן החמור, או אפילו הוא בספק אם נשתמש בו באותו היום בתשמיש הקל או החמור יצטרך הכשר החמור, או ימתין ליום המחר להכשירו.

ודע שאם הכלי בלע פעם אחת בלבד חמץ, וכל השנה בלע היתר, עדיין יש להכשירו ואין שייך כאן הדין של רוב תשמישו, דסוף סוף חמץ שבו להיכן הלך. (הן אמת שהרב פעלים בחלק ג אורח חיים סימן כח משמע שגם בזה הולכים אחר רוב תשמישו, אולם ראה בילקוט יוסף איסור והיתר חלק ג סימן פט הערה עט שהאריך לנכון לדחות זה מההלכה, וכן הוא דעת מרן הרב עובדיה יוסף זצ"ל ומה שהביא בחזון עובדיה עמוד קלו בדין החצובה להרב פעלים הנ"ל, אינו אלא לצירוף סניף)

ליבון חמור: הוא עד שיהיו ניצוצות אש ניתזים מהם, וידוע שיש כלים היום אשר מפאת חוזקם אין ניצוצות ניתזים מהם כלל, ולכן יש ללבנם בשיעור שיגיעו ל-371 מעלות. (כ"כ בספר הגעלת כלים עמוד תמ"ה בד"ה והנה בתנור בשם הגר"מ פיינשטיין זצ"ל, וכן הוא בהליכות מועד. ויש מצריכים חום של 450 מעלות, ראה מה שכתבתי לקמן בדין תנור פרוליטי)

המשך בעמ' 3

הלכה למעשה

הרב יגאל אלון

תשלום משכורת לעובד שנתפס כגנב

שאלה: ראובן הוא בעל חנות נעליים בשכונת גאולה, לפני כחודש הוא שכר עובד שינהל את החנות במשמרת בוקר, כעבור פרק זמן מסויים ראובן שם לב שנגנב כסף מהקופה, מכיון שישנן מצלמות אבטחה בחנות הוא צפה במצלמות ולתדהמתו הוא רואה את הפועל שגונב כסף מהקופה, אך מכיון שזוית הצילום לא היתה כל כך מדויקת מה שנראה בודאי זה שהעובד גנב 1000 ₪ אך יתכן שזה היה 1500 ₪, כמובן שראובן פיטר את העובד לאלתר, אך עדיין ראובן חייב לשלם לפועל משכורת של חודש האחרון שהוא עבד, ומאידך, ראובן רוצה לעכב מהמשכורת את הכסף שהוא גנב, השאלה היא כמה אפשר לקזז האם סך של 1000 ₪ או 1500 ₪.

תשובה: רשאי ראובן לעכב אצלו את שווי הגניבה, ולא רק את זה אלא גם את תשלום הכפל.

נימוקים: בשאלה זו יש לדון בדיני ברי ושמא, וכן איני יודע אם נתחייבתי ואיני יודע אם פרעתיך (סימן עה, ט-י ועיוין בגליון השו"ע שם) אמנם צריך לדעת שראובן יכול לעכב לכל הפחות סך של 2000 ₪ משכרו של אותו עובד וכפי שיבואר להלן:

קיי"ל שגנב חייב לשלם כפל על גניבתו כלומר את הגנבה עצמה או את שוויה ועוד כסף כשוויה של הגניבה (שמות כב, ג) [דין זה הוא דוקא בגונב בסתר אך לא בגלל כמובא בטור חו"מ סי' שמח] נמצא שגם אם אותו עובד גנב רק 1000 ₪ הוא צריך לשלם 2000 ₪ [דוקא בגנב כסף או שווה כסף, אך אם גנב צ'ק דינו כשטר שאין תשלומי כפל על גניבתו מפני שאין גופו ממון כמ"ש במשנה (שבועות מב:)]

והנה בזמן הזה שאין לנו דינים סמוכים איש מפי איש עד משה רבנו, אין רשות לבית הדין לדון אלא בדברים המצויים ושכיחים ושיש הפסד וחסרון כיס אם לא ידונו בהם, (חו"מ סימן א, א) וגניבה למרות שהיא דבר מצוי ויש בו חסרון כיס, זה רק לגבי השבת הגניבה עצמה או שוויה, אך לגבי הקנס של תשלומי כפל אין הפסד לנגנב אם לא ידונו בזה שהרי הוא כבר קיבל את גוף הגניבה, ולכן אין בית דין דנים בזה בזמן הזה. [וכתב הרמב"ן בספר הזכות ב"ק דף טו מדפי הרי"ף שכשם שאין ב"ד דנים דין קנס, כך הודאה בפני ב"ד שבזמנינו אינה מועילה לנגב שיהיה מודה בקנס פטור]

נמצא שהגנב חייב כפל, אלא שאין בית דין שיכולים לחייב אותו בכך. למרות האמור, מי שחברו חייב לו קנס והתובע תפס מנכסי החייב כנגד הקנס אין ב"ד מוציאים מיד התופס, שאף שאין בית דין דנים לחייב את הקנס, אם תפס התובע - כדין תפס, כמ"ש בס"א א סעיף ה, ואף לכתחילה מותר לו לתפוס כמ"ש היש"ש (ב"פ פ"א סי' מג) אמנם כתבו האחרונים הסמ"ע (סי' שמוח ס"ק יא) והגר"א (שם) ס"ק יח) שלגבי הקנס של 'כפל' הדבר תלוי במחלוקת השו"ע והרמ"א (סי' שמוח, ד) שלדעת השו"ע רק בקנס העומד כנגד חסרון ממון מועילה תפיסה, אך כפל שהוא תשלום העודף על חסרונם של הנגנב לא מועילה בו תפיסה, ולדעת הרמ"א מועילה תפיסה אף בקנס של כפל שמכוח עבד איננו דינא לנפשיה הרי זה כאילו בית דין חייבו את הגנב לשלם כפל. אגב זוהי גם מחלוקתם של הרא"ש (בב"ק א, כ) והרמ"ה שהובא בטור (סי' שמוט, ד)

לאור מה שנבאר, רשאי ראובן לעכב אצלו את שווי הגניבה וכן את תשלום הכפל, ואותו עובד לא יוכל להוציאם מידו אף אם יתבענו בב"ד.

אגב אורחא יוער שנחלקו האחרונים אם מועילה תפיסה כשאין עדים על חיוב הכפל, כמובא בקצוה"ח (סי' א ס"ק ו) ובנתיבות המשפט (שם, סק"ה) אמנם מחלוקתם היא כשהתפיסה נעשתה בעדים, שתפיסה כזו בלא ראיה נחשבת כגזילה אך כשתופס בלא עדים וכ"ש בנידו"ד שראובן רק מעכב את תשלום החוב לכו"ע מועילה תפיסתו כמבואר ברמ"א (סי' שצט ג) ובסמ"ע (סימן א ס"ק יט).

בברכת התורה יגאל אלון.

להצלחת חיילי ישראל

העלון מוקדש

לרפואת שלמה יצחק בן מאיה

ליבון קל: שיעור שיהא קש נשרף עליו.

הגעלה: כלים שבלעו חמץ באמצעות נוזלים, יש להכניסם לסיר גדול יותר שיש בו מים רותחים בעודם על גבי האש בעת שמבעבים (שלחן ערוך סי' תנא ס"ה) ונהגו שלאחר שמוציא את הכלי מהרותחים, מכניסו מיד לתוך מים קרים (שלחן ערוך סי' תנב ס"ז).

עירוי מכלי ראשון: שופכים על הכלי מים רותחים מכלי רותח שירד כעת מהאש והוא עדיין מעלה רתיחות.

הכשר בכלי שני: כלי שני הוא כלי שנתנו לתוכו מים רותחים ישירות מתוך סיר רותח ונותנים לתוכו את הכלי שרוצים להכשיר.

שטיפה והדחה בצונן: רוחצים הכלי במים קרים היטב.

סוגי הכלים והכשרתם

בלנדר: באור לציון עמוד קכא כתב שיעיל הסכנים בלבד ע"ש

אולם יש להדגיש שכל זה דווקא באופן שרוב תשמישן בצונן אבל לאותם אלו שפעמים רבות נותנים לתוכו אוכל רותח, וזהו רוב תשמישו אצלם, כגון שנותנים לתוכו תבשיל רותח מכלי ראשון כדי לטחון לתניוק, וכן הוא כשטוחנים שם כבד (או ביצים קשות חמות) לסלט שהדרך הוא לטחון אותו כשהוא טרי וחם ומעורב בבצל מטוגן חם, וכן הלאה, לכן יש לערות רותחים גם על הכלי קיבול הפלסטיק.

בלנדר מוט: הגעלה בכלי ראשון מאחר ומשתמשים בו גם לטחינת מרק בתוך הסיר שעומד על גבי האש.

בקבוק לתניוק: ינקת ויערה רותחים. את פטמות הבקבוק יש לנקות היטב היטב מחמת החורים שבה.

ברז מים: הדחה בלבד, ואם ירצה יערה רותחים בשעה שמערה על הכיור וקל לעשות כן.

גריל גז: לנקות מלכלוך בעין ולהדליק על החום הגבוה ביותר כשעה. (מגיע ל-400 מעלות)

טבעות: אין צריך הכשר, אור לציון עמוד קכח

טוסטר: אין להכשירו לפסח.

ידיות הכלים: פעמים רבות אם יבוא לפרקן לא יוכל להחזירן למקומן הראשון כמו שצריך היות וההברגה וזה ממקומה או נשחקת, ולכן יש להשתדל לנקות היטב בין החריצים עם חומר פוגם ושטיפה במים חמים.

כוס קידוש: די בשטיפה והדחה.

כיוור: ינקתו היטב ויערה עליו רותחים, ונכון לערות עליו רותחים ג' פעמים. חזון עובדיה עמוד קנא

כיריים: יש לחלק ל-ג' חלקים:

א ההצובה: שמוניחים עליה את הסירים, די לנקותה היטב ולהגעיל.

(חזון עובדיה, ולבני אשכנז צריכה ליבון קל, ולא כאותם בני אשכנז שעושים ליבון חמור ובאים לידי הפסד גדול מחמת אי ידיעת ההלכה)

ב המבערים: אין צריך הכשר כלל (אור לציון עמוד קטז)

ג משטח הכיריים: ינקת היטב ויערה רותחים, ואם חושש שיסתמו המבערים ינקת עם חומר ניקוי פוגם (מסיר שומנים) וזהו על פי המבואר בשולחן ערוך ביורה דעה סימן צה סעיף ד' וז"ל: יראה לי שאם נתנו אפר במים חמין שביורה קודם שהניחו הקדירות בתוכה אע"פ שהשומן דבוק בהן מותר דע"י האפר הוא נותן טעם לפגם (וראה מעין אומר חלק ג' עמוד מה שכתב בנתינת חומר פוגם)

או לחילופין ניתן לכסות בנייר כסף עבה.

כיריים חשמליות: לנקות היטב ולהדליק על החום הגבוה כשעה.

כיריים קרמיות: אחר בדיקה מקיפה של רבני קו ההלכה ביחד עם מומחים המבנינים ברכיבי החומרים הוברר מעל לכל ספק שהן עשויות זכוכית בלבד, ולכן הכשרן בשטיפה והדחה בלבד. (זהו לבני ספרד, אולם בני אשכנז יעשו כרבותיהם)

כיריים אינדוקציה: הכשרן כדין כיריים קרמיות. (גם כן הוברר שעשויים זכוכית בלבד)

כלי דורלקס: דינם ככלי זכוכית.

כלי זכוכית: זכוכית פשוטה, קריסטל, פיירקס, וכדומה, יש להכשיר על ידי שטיפה והדחה היטב (לבני ספרד)

כלי חרס: חרס, חרסינה, פורצלן, (פרפורי) קרמיקה, חימר, אם השתמש בהם בחמין, אין להם הכשר ויש להצניעם עד לאחר הפסח, ואם תשמישן על פי רוב בצונן (וראה מה שכתבתי בהקדמה בענין רוב תשמישו) די בהדחה בצונן.

ואם שהה בתוכם המאכל כד' שעות, אף שהוא צונן, יש להכשירן בהגעלה, או ימלא הכלי מים וישהה כד' שעות וישפוך, ויחזור לעשות כן ג' פעמים. (שו"ע סימן תנא סעיף כא)

כלי מתכת: אלומיניום, בדיל, ברזל, זהב, כסף, נחושת, נרוסטה, עופרת, פלדה, אם השתמש בצונן, אין צריך הכשר, ודי בשטיפה והדחה היטב.

אבל אם השתמשו ברוב פעמים בהם, כפי תשמישן הכשרן, שאם נשתמש בהם בכלי ראשון יש להגעילן, ואם על ידי שהיה מערה לתוכן מאכל, יכשירן בעירוי, ואם השתמש בהם בכלי שני יכשירן בכלי שני (ודע, שאם מוזג לתוכן על ידי מצקת שהיא מעלה רתיחות, חשיב שימוש בעירוי מכלי ראשון, ואם אינה מעלה רתיחות, אם כן המצקת דינה ככלי שני וכשמוזג ממנה לכלי, חשיב עירוי מכלי שני, והכלי די לו בהכשר קל מאוד שיערה עליו מכלי שני, והכל לפי רוב התשמיש).

המשן בעמ' 4

מטרות העצמותה

קמחא
דפסחא

לימוד
שירת
הבקשות
לילדים

בית
הוראה

לימוד
טעמי
המקרא

כולל
אברכים

המשן מע' הקודם - נשאלו בקו - הרב אלון בן שבת

כלי פלסטיק: דינם והכשרם ככלי מתכות. חזון עובדיה עמוד קלו
כלי קורנינג: הוא מין כלי נפוץ לאחרונה ועמיד בשבירה יותר מזכוכית (ויש בו עוד כמה וכמה יתרונות) אולם הוא עשוי אך ורק מחומר שממנו מייצרים זכוכית והכשרו ככלי זכוכית.

כף אשפה: שטיפה והדחה.

מברשת שיניים: שטיפה והדחה היטב בצונן, וטוב לרכוש חדש לפסח.

מנגל: יש להחליף רשת חדשה, מאחר ואם ילבן את הרשת היא תתקלקל, ואת גוף המנגל אין צריך להכשיר ודי במה שיבעיר שם הגחלים בפסח קודם שנותן שם המאכל, אולם יש לנקות גם את המסגרת מלכלוך ושומן.

וכאן המקום להזהיר על אותם אלו שנדדו הלכו לטייל בימי החג בפארקים ובגנים ציבוריים ברחבי הארץ, ופזורים שם בכמה מקומות מנגלים קבועים מטעם חברת הפארק, ואין להשתמש ברשת הקיימת שעליהם כלל, לא בימי הפסח, ולא בשאר ימות השנה, מאחר ואין לידע איזה בשר הונח עליו על ידי המשתמש הקודם, ואפשר שהיה בשר לא כשר כלל, ישמע חכם ויוסף לקח.

מנגל חשמלי: אין להכשירו לפסח.

מדיח כלים: יש לנקותו מחמץ בעין, ולהפעיל על החום הגבוה ביותר כשעה, וטוב ליתן גם חומר ניקוי.

מחבת: לבני ספרד אפשר בהגעלה, ובלבד שיוכל לנקותה היטב מכל הצדדים, מה שאינו כמעט במציאות כלל, אלא אם כן זאת מחבת מעט חדשה שלא השתמשו בה הרבה כל כך, וניתן לנקותה היטב טרם הגעלתה.

מחבת טפלון: אם יודע שרוב תשמישו היה ללא נוזלים כלל, אין להכשירה.

מטבחית בשר: יש לפרק ולנקות היטב ובפרט הכלי המחורר ינקחו היטב היטב מחמץ שבו ואחר כך יעשה הגעלה, ובחזון עובדיה עמוד קס כתב: ונכון שאת החלק המנוקב בנקבים דקים יתנוהו על האש שבמדה ונשאר שם פירור כל שהוא, הרי הוא נשרף לגמרי.

אולם מי שטוחן במשך כל השנה אך ורק בשר לא מעובד ולא מוסיף לטחון יחד עמו פרוסות לחם או תבלינים למיניהם, די לו בשטיפה והדחה בלבד.

מטבחית קפה: אין צריך הכשר, אלא אם כן טחן בה תחליפי קפה של חמץ. אור לציון עמוד קכ"א בהערה.

מיחם חשמלי: אדם שמשתמש במיחם אך ורק לחימום מים במשך כל ימות השנה, אין צריך הכשר לפסח כלל.

אולם פעמים שמניחים לחם ומיני מאפה על גבי המיחם לחימום, ויש כאלה שמדידי כמה שבתות מנקים המיחם במיץ לימון או

בחומץ שאינם כשרים לפסח, ולכן יש לנקות המיחם היטב מבפנים ומבחוץ, וימלא מים עד הגובה שמותר, ויפעיל את כפתור ההרתחה ללא המכסה עד שהמים יעלו בועות, ויפתח את ברז המים, וכך יוכשר רובו בחלקו הפנימי וגם הברז יוכשר בכך, ואחר כך יקח המיחם להגעלה ויהפוך המיחם ויגעיל את שפת המיחם מבפנים ומבחוץ.

את המכסה גם כן יש להגעיל, ומועיל לו הגעלה אף שלפעמים מניחים עליו לחם חשיב בלע בלח ולא ביבש (אור לציון)

והראוני בירחון אור תורה בשם הרה"ג מאיר מאזוז שליט"א שכתב שאין המיחם צריך הכשר כלל אפילו אם מניחים על גבי המכסה לחם והביא ראיה מהשולחן ערוך יורה דעה סימן ס"ו נמצא דם בביצה שישמוה על החמץ להצטמק, כיון שאין במקום הביצה רוטב, מותר כל החמץ. וממילא הוא הדין לענין לחם שהונח על גבי המיחם, אולם לא כך הורו רוב ככל גדולי הדור שליט"א וכך המנהג הפשוט להכשיר גם המיחם, ולעצם הראיה ראיתי בספר הוראה ברורה "איש מצליח" בסימן ס"ו שביארו שמדובר בביצה עם קליפתה על גבי הקדירה (ולא בתוכה כפירוש הש"ך) אבל אם היה זאת ביצה ללא הקליפה כתבו שכל הקדירה נאסרה, והאריכו להוכיח זאת ע"ש ולפי זה כאן בדין המיחם הרי מניחים עליו לחם ישירות ולא על גבי צלחת וכל המיחם יאסר.

מיקסר: לא ישתמש בו בפסח, מאחר וחודר קמח לגוף המיקסר ויש חשש גדול שיצא ממנו לחון בימי הפסח.

מיקרוגל: יש להמנע מלהכשירו, ומי שמוכרח להשתמש בו, ינקחו היטב, וימתין 24 שעות משימוש אחרון, ויתן בו כוס עם מים ואמה, ויפעיל על החום הגבוה כ-10 דקות.

מכונת קפה קפסולות: פעמים שנותן בה קפסולות בטעמים ואינם כשרים לפסח, ולכן יש לנקות המכונה היטב בכל חלקיה, ולאחר מכן יש לעשות לה ניקוי פנימי על ידי חומר מיוחד שרוכשים בחברה לניקוי אבנית, ויש לו לבצע את התהליך הדרוש להשלמת ניקוי האבנית על ידי שטיפה פנימית של מים רותחים ביחד עם החומר (לוקח כרבע שעה, ומופיע בהגדרות המכשיר, במכשירים שיש בהם צג דיגיטלי) וזהו הכשרו.

מסננת כיור: הדחה בצונן. (אף שמערים לתוך הכיור חמץ רותח, הולכים אחר רוב תשמישו)

מפה: כביסה עם אבקת כביסה במים רותחים שהיד סולדת בהם, ובשעוונית, די בניקוי ועירו רותחים.

מצקת: הגעלה (אף שיש פעמים שמצקת דינה ככלי שני, באופן שאינה מעלה רתיחות ולא השהה אותה הרבה בכלי ראשון, כתבתי אופן המועיל בוודאי ובפרט בדברך כלל רוב תשמיש המצקת הוא באופן שמעלה רתיחות).

המשן בעמ' 5

מטרות העמידה

קמחא
דפסחא

לימוד
שירת
הבקשות
לילדים

בית
הוראה

לימוד
טעמי
המקרא

כולל
אברכים

המשן מע' הקודם - נשאלו בקו - הרב אלון בן שבת

מקרה: ינקה היטב במים עם מעט חומר ניקוי, וישתדל לנקות היטב עד היכן שידו מגעת, אבל אין צורך לפרק חלקים ולהגיע לחורים וסדקים בדוחק רב, ולא נתנה תורה למלאכי השרת.

סיר ניגוה: אין אפשרות להכשיר.

סיר עוגה: אין לו הכשר, ויש מקילים בהגעלה (שולחן גבוה וכדין מחבת, ויש לו סיוע מדברי הרא"ש בדין המחבת שדיה בהגעלה שאע"פ שלפעמים נשרף התבשיל, לחלוחית משקה יש בו ואין זה נחשב תשמישו באור להצריכו ליבון) ויש להם על מה שיסמוכו, חזון עובדיה עמוד קלד'

סיר בישול: הגעלה בכלי ראשון.

סכינים: הגעלה בכלי ראשון, ואם הקת של הסכין מחובר במסמרים יש לנקותו היטב על ידי חומר פוגם וכנ"ל בדין ידות הכלים.

ומי שאפשר לו נכון שיקנה סכין חדשה לפסח. חזון עובדיה עמוד קלז'

פלאטה חשמלית: לנקות היטב ולערוות עליה רותחים ודיו (חזון עובדיה) וטוב ונכון להניח עליה נייר כסף עב.

פינג'ן, קנקן תה: הגעלה. אף שעלי התה הנמצאים בו במשך כל השנה הינם כשרים לפסח, יש לחוש שפעמים שמניחים אותו כשהורד מהפלאטה בעודו חם ליד עוגה או לחם וכדומה, ומילתא דלא רמיא עליה דאיניש לאו אדעתיה. ילקוט יוסף פסח ב עמוד שמח בהערה ושכן הוא דעת מרן הרב עובדיה יוסף זצ"ל וע"ש מה שהעיר בדברי הרה"ג יעקב יוסף זצ"ל

צלחות: עירוי מכלי ראשון שהרי מערין לתוכן מהתבשיל הרותח. (וכמובן שאין מדובר בצלחות חרס וכנ"ל בפירוט סוגי הכלים, ואם הן זכוכית די בשטיפה והדחה וכנ"ל)

קרש חיתוך: ניקוי היטב עם נוזל כלים כדי שיכנסם בחריצים שנעשו על ידי החיתוך ופגום מה שנשאר וכמו שהבאתי לעיל בדין ניקוי משטח הכיריים שם השולחן ערוך (ואף אם לפעמים חותכים עליו בשר רותח, הולכים אחר רוב תשמישו).

רשת של התנור: שמעתי מהרה"ג אברהם יוסף שליט"א לקחת את הרשת של התנור ולנקותה היטב ולצפות אותה בנייר כסף היטב וכך יוכל להניח עליה במשך הפסח תבניות אלומיניום חד פעמי ללא כל חשש.

אולם מעיקר הדין יש להקל להכשיר את הרשת בהגעלה כיון שאין החמץ מונח עליה ישירות (ברוב הפעמים, והולכים בכל זה לענין צורת ההכשר אחר רוב תשמישו) או לחילופין לעשות לה ליבון קל ולכן אם יכניסנה לתוך התנור בזמן הכשרתו בחום הגבוה כנ"ל יועיל גם כן להכשיר את הרשת (ראה הליכות מועד עמוד עב) אלא שצריך לנקותה היטב בכל המקומות ואם יראה שאינו יכול לבצע הניקוי כהלכה, יעשה כעצה הראשונה שכתבתי.

שולחן: ינקה ויערה עליו רותחים, או יכסהו במפה, ואם אוכל עליו במשך כל השנה בקביעות כשהוא מכוסה במפה אינו צריך הכשר.

שיש: ינקה היטב, ויערה עליו רותחים. חזון עובדיה עמוד קס'. ואם הוא סוג שיש שחושש שישדק, ימתין מעט אחרי שהמים רתחו (2-3 דקות) ואז יערה, והעיקר שיהיו חמים שהיד סולדת בהם, בשיעור של קרוב ל-80 מעלות. הליכות מועד דף פז'

שמיכה של החמין: כביסה עם אבקה במים חמים שהיד סולדת בהם, 45 מעלות.

שפודים, רשתות לצליה: ליבון חמור, שהרי צולים בהם בשר על גבי האש, ופעמים הבשר מתובל בתבלינים שמעורב בהם חמין כפי הידוע, ואופן השימוש הוא ללא נוזלים, ולא תועיל הגעלה.

תבניות של תנור: ליבון חמור, וכיון שבמציאות אי אפשר לעשות זאת שהרי יתקלקלו, יש לקנות תבניות חדשות לפסח.

תבניות של תנור פרוליטי: ניתן בהחלט להכשירן על ידי הפעלת התנור בחום הגבוה ביותר והם יגיעו ל-371 מעלות, אלא שישנם חברות שהתבניות עלולות להתעקם בתהליך כזה, ויש לבדוק זאת בהוראות יצרן, ועל פי רוב תנורים מתוצרת גרמניה התבניות חזקות דיים. הליכות מועד עמוד עד'

תנור רגיל: א ימתין 24 שעות מהשימוש האחרון. ב ינקה היטב עם חומר פוגם בכל המקומות בחורים ובסדקים. ג יסיק שעה על החום הגבוה ביותר.

תנור פרוליטי: לנקות מלכלוך בעין ולהפעיל על החום הגבוה ביותר (תכנית הניקוי) כ-30 דקות בלבד ואין צורך להפעילו במשך שעה ויותר כמו שראיתי באיזה ספר.

והנה שמעתי מאת הרה"ג גדעון בן משה שליט"א שמהדיר שיש שני סוגים של תנור פרוליטי א שמגיע ל-500 מעלות ב מגיע ל-420 מעלות, ולדעתו לא יועיל הכשרה בפחות מ-500 מעלות, ואכן ראיתי להגאון רבי לוי יצחק הלפרין זצוק"ל בספרו שו"ת "מעשה חושב" (חלק ה, סימן יט, אות א; חלק ו, סימן ט, אותיות א-ב וטז-יז) שכתב כי מידת חום של תנור שניתן להחשיבה בוודאות כליבון חמור היא רק כאשר דפנותיו וחלליו הפנימי מגיעים לפחות ל-450 מעלות צלזיוס, שאז מתקיימים בוודאות סימני חז"ל האמורים לעניין ליבון.

(ולשיטתו יוצא דאין הכשר גם לגריל גז מאחר והוא מגיע רק ל-400 מעלות חום, בחברות הטובות.)

אולם כבר כתבתי לעיל (בהגדרת ליבון חמור) שדי לנו ב-371 מעלות בלבד ולפי זה לא יהיה חילוק בין שני סוגים הללו ויועיל להם הכשר בהפעלת תכנית הניקוי, והמחמיר תבוא עליו ברכה.

בברכה

אלון בן שבת

מטרות העצמותה

קמחא
דפסחא

לימוד
שירת
הבקשות
לילדים

בית
הוראה

לימוד
טעמי
המקרא

כולל
אברכים

עשר דקות של דבקות נוראה בעצימת עיניים. מוציא מפיו מילה במילה. כורע בברוך בבת אחת וזוקף כנחש לאט. מרים את ראשו כאשר מזכיר שם ה'. איזו תפילה מיוחדת, המלאכים התעלפו בשמים! בלבו: 'הנה, ודאי הקב"ה ישמע את תפילתי'.

אלא שהגמרא מגלה לנו, גם כאשר אדם עשה מעשים טובים מיוחדים, מחשבות אלו שעוברות בראשו 'בטוח שמגיע לו' הן מגונות ביותר, מעוררים על האדם את עוונותיו ויכולים לגרום לבואם של המקטרגים, כולם אומרים: 'היהודי הזה חושב שהוא צדיק, שאין לו עוונות באו נבדוק ונפשפש במעשיו'. כך כאשר ספר המעשים נפתח מי ויכל לצאת זך ונקי.

אם כן, דווקא מעשים טובים שאדם עושה, יכולים להיות לו אבן נגף. ככל שהמעשה יהיה מיוחד יותר, כך קיים חשש שמחשבה כזו תשתדל לדבק באדם ותגרע מאיכות המעשה.

זהו ההבדל בין אגריפס המלך לעני. אגריפס המלך עשה מעשה נפלא, הוא הקריב אלף קורבנות ביום אחד. נו, בלבו: 'מי כמוני, ואין כמוני' באותו יום הלך בגב זקוף בשמחה יתרה: 'אני שמחתי את הקב"ה היום, בצורה נפלאה. ודאי שעבודתי רצויה לפניו והוא מודה לי על כך'. מחשבה זו הרסה את גודל המעשה.

לעומתו, העני שהקריב את בני היונה, מעלה מיוחדת הייתה בקורבנו. אחר שהקריב היה ברור לו כי הקורבן שלו לא שווה הרבה וודאי שהוא לא עשה רעש מיוחד בשמים, ומכיוון שמחשבתו הייתה לשמח את הקב"ה במקצת האפשר, זכה קורבנו לדחות את אלף קורבנותיו של אגריפס.

בשמים, חסו על אגריפס המלך ורצו לעורר אותו לתשובה, לכך טרחו להודיעו בחלום הלילה: 'קרבן העני קדמך'. ולא בכדי לצערו חינוס חלילה, אלא בכדי שיתקן את מחשבתו, שתהיה כשל עני.

זאת נזכור היטב. הקב"ה לא חייב לאף אחד מאומה. כמאמר איוב: "אם צדקת מה נתת לו או מה מידך יקח". לכן, גם אילו אדם יקריב את עצמו וכל מה שברשותו, אין הקב"ה חייב לו שום כלום. בשל כך תקנו חכמים להזכיר בתפילה: 'לא על צדקותינו אנחנו מפילים תחנונינו לפניך כי על רחמיך הרבים'. וכך במשנה 'אבות' המליץ אנטיגנוס איש סוכו: 'הוו כעבדים המשמשים את הרב, שלא על מנת לקבל פרס'. ולמה? משום שביזמן שנעבוד את הקב"ה בהבנה שלא מגיע לנו כלום, הקב"ה ישמח עוד יותר בעבודתנו וזו תהיה סיבה גדולה להשפיע עלינו טובה וברכה – ולתת לנו את הכל.

נוכה לשפוע עושר, טובה וברכה וכל טוב יחד עם לב רך של עני – אמון!

שור המאה ה-19

הרב יוסף חיים בן שבת

רבי עזרא דנגור

כך שאל פייסל אבן חוסיין מלכה של סוריה ועיראק בביקרו בקהילה היהודית בבגדאד, האם אתם יהודי עיראק ציונים? וכן השיה לו החכם הרב עזרא דנגור זצ"ל לתדהמת המלך: כולנו ציוניים מאחר שאנחנו מתפללים שלוש פעמים ביום לחזור לציון.

הרב עזרא ששון דנגור זצ"ל. נולד בכ"ו באב ה'תר"ח לאביו רבי ראובן, ממנו התייתם כשהיה כבן עשר, על אף יתמותו ישב ולמד תורה במדרש בית זלכה והיה הצעיר שבתלמידי הרב עבדאללה סומך. לאחמ"כ בשנת 1866 התחתן.

בבית מדרש בית זלכה תלמידים שהיו נשואים קיבלו תמיכה כספית לפרנסת משפחתם. אך הרב דנגור נמנע מלקבל את התמיכה ולמד בבית המדרש מחצית היום, ובחציו השני עסק במסחר. בנוסף שימש גם כחזן, מוהל, שוחט וכותב שטרות. סמוך לשנת 1892 הפסיד את כל כספו במסחר, ונאלץ להתפרנס מן הרבנות.

בשנת 1897 החל לנהל בהתנדבות את בית הכנסת שף ויתיב (בית הכנסת הגדול) שבבגדאד. בשנת 1903 קיבל רישיון מהסולטן הטורקי להקמת בית דפוס בבגדאד. בבית הדפוס נדפסו על ידי הרב דנגור ובניו כמאה וארבעים ספרים, הראשון שבהם סידור תפילה כמנהג יהודי בגדאד. בית הדפוס היה פעיל עד לשנת ה'תרפ"א. **ספריו:** "מגילת קהלת" - מגילת קהלת ועל ידה תרגום ערבי ושני פירושים. "מנחה בלולה" - דינים, מנהגים ופיוטים. "ברכות שמים" - סדר ברכות המצוות, הנהנין, הראיה, הריח, וברכות הודאה, קידוש לשבתות וחגים ועוד. ספר דברי הימים של בגדאד. ביאור לתורה ותרגומה לערבית. חידושים ומאמרים בענייני דרך ארץ. "עדי זהב" - פירושים לתורה.

מהי דעתו של חכם יוסף חיים (בעל הבן איש חי) בענין הזה? כך התמיד לשאול באופן תדיר מו"ר כשהיה עת שימש כרבה הראשי של בגדאד... **וכן כתב עליו הרב עובדיה יוסף זצוק"ל** בפתיח של הספר "עדי זהב" של הרב דנגור: "מה נכבד היום בהגלות נגלות אור יקרות. אמרות טהורות. זכות וברות. והיו למאורות. הלא הוא הספר. הנתן אמרי שפר. "עדי זהב", פעולת צדיק לחיים דין הוא הדר. בקודש נאדר. טובינא דחכימי. מרגניתא דלית לה טימי. שמו נודע בשערים. המאיר לארץ ולדרים. דורש טוב לעמו. טעמו ונימוקו עמו. הרב המאור הגדול מבצר עוז ומגדול רבי עזרא ראובן דנגור זצ"ל, שהיה הרב הראשי בבגדאד ואגפיה. עיר גדולה של חכמים וסופרים. ודבר צדק ומגיד מישרים. רועה צאן קדשים. וירעם כתום לבבו ובתבונות כפיו ינחם. חזית איש מהיר במלאכתו לפני מלאכים יתיצב. תהיה נפשו צרורה בצרור החיים."

חכם עזרא ששון דנגור נפטר ב-1930 ונקבר בבית הקברות היהודי בבגדאד.

הכנות לפסח

הכנות לפסח, לא מה שחשבת.

מה אם הייתי אומרת לך שההכנות לפסח יכולות להיות לא רק עומס אינסופי - אלא מסע אישי ומשפחתי מלא עוצמה? חג הפסח הוא חג כ"כ יסודי ופנימי שהיינו רוצים שהזיכרונות שלנו ושל ילדנו מהימים המופלאים האלו לא יהיו רק בממד של ניקיון, הכנות אינסופיות ואין מה לאכול בבית הזה. אלא מקום שהוא גם חוויה אישית מעצימה וגם חוויה משפחתית מוצלחת ומגבשת, ואיך אני יודעת? כי אם בדיוק זה המקום שיש הרבה שנופלים שם, זה אומר שיש לו פוטנציאל עצום. וזרעי ההשקעה האלו יניבו פירות טובים בע"ה גם בזמן הקרוב וגם בדורות הבאים, כי חז"ל למדונו שאין השקעה ברוחניות ובנפש שהולכת לאיבוד, וזה הולך להיות רוח נקי עבורך. נחלק את ההכנות ל-3 עולמות: הראשון: ההכנות בבית - סדר וניקיון, קניות ובשולים, השני: החוויה האישית איך אני גדלה ומתפתחת מזה, איך אני נהיית יותר אני, ופחות מה יגידו עלי. השלישי: נקדיש זמן לחוות את ה'ביחד' המשפחתי.

הזמן קצר והמלאכה מרובה

כל שנה זה חוזר - הניקיונות, ההכנות, רשימות אינסופיות, טבלאות של "מה עוד לא עשיתי?", והתחושה שהשעון מתקתק מהר יותר ממה שצריך. מרוב עומס, קל לפספס, ממליצה לערוך רשימה של כל הדברים מצד הבית שעוד לא עשיתי שחייב לטפל בהם לפסח. וחשוב עוד יותר, לדעת לוותר על הדברים שכיף לי לעשות כל שנה, אך הם נוגסים זמן יקר. תמיד אוכל לשבץ זמן ייעודי עבורם אחרי שסיימתי את העיקר. השלב הבא לשאול את עצמנו איך עושים כל דבר במינימום זמן שאפשר, נצלי את פלאי הטכנולוגיה וספוג הפלא וקחי את זה כאתגר. איך תתני כמה שיותר משימות למי שמוכן לעזור, ועדיין לא תהפכי תלויה בו. להכין תוכנית מגירה כביכול - אם אין לך עזרה בכלל איך את מנהלת את זה (זה חשוב כי התלות מייצרת דרישה ורובנו לא אוהבים לעזור כשדורשים מאיתנו). אם את מרגישה שהזמן בורח, סימן שהגיע הזמן לעצור ולבחור על מה באמת שווה להשקיע את האנרגיה שלך.

הפועלים עצלים

זה לא גנות שאת חייבת להוכיח שאיננה נכונה, אלא תיאור מצב. מעצם ברייתנו אנחנו עצלים נבראנו מעפר. כשאנחנו באות במודעות כזו, זה לא איך אני מספיקה הרים וגבעות, אלא על מה אני מוותרת כדי להיות מחוברת למציאות ולערכים ולהנות גם תוך כדי. מאוד כדאי להגדיר לוחות זמנים כי קל להתפזר בעומס ובלחץ. עלינו לשנות את הגישה במקום שהמטלות ינהלו לנו את הזמן הזמן אנחנו יכולים לאפשר הוא זה שצריך לנהל לנו את המטלות כדי להגיע שפויים.

העיקר מול הטפל - ליצור סדר עדיפויות שמחזק אותנו

בפסח יצאנו ממזרים מעבדות חירות, בואי לא נשעבד את עצמנו על חשבון חרותנו האישית, נקדיש זמן להתבונן מה נוכל לעשות כדי שההכנות יהיו שמחות יותר, נעודד, נפרגן, נפנק במחמאות ומילים טובות. לעצום עיניים הכרחי מידי פעם, לשחרר ולהתפלל לס"ד. שהמטרה המשותפת להוציא את החמץ - שהוא אותו שאור שבעיסה - היצר הרע שמעכב, לא תבלבל אותנו. כי כעס הוא בדיוק ההפך מלהמליך את ה', כמו שפירשו רבותינו למושג "לא יהיה בדך אל זר". וגם לחץ לא בריא מביא לכל מיני מרעין בישין שאינם תוצאה של עבודת ה' אלא של רצון לשליטה. נפרגן לעצמנו שנה אחת - השנה הזו, שבה אנחנו באים לחגוג כבני חורין, ללא חורים בלב, ללא תסכולים והאשמות, קל פשוט וכיף ופיסחי.

פסח לשון דילוג

שמת לב שהמילה פיסחי במשמעות 'של הפסח' היא גם המשמעות של המילה דלגי - לפי שדילג הקב"ה על בתי ישראל, הפסח הזה המסר הוא פסחי- דלגי מעל החמץ של השלמות, כמה מאיתנו מרגישות שהן חייבות להספיק הכול - בית סטירלי, מטעמים בלי סוף, שלמות בכל חזית? אבל שלמות היא לא היעד, אלא איוון. חירות אמיתית מתחילה מבפנים - לא בכמה אבק נשאר על המדף, אלא בכמה שלוה הצלחת לשמור. ניקוי החמץ האמיתי הוא לשחרר את הביקורת העצמית ולדעת לבחור במה שחשוב באמת. ולא לוותר על זמן איכות עצמי להנות מכל מה שעשית ועל האוירה הנעימה והשמחה בבית. על הרבי מליובאוויטש מסופר שאישה הגיעה אליו מודאגת על כך שלא תספיק לנקות כל פינה בבית כראוי. הוא חייד ואמר לה: "הקב"ה דורש מאיתנו לנקות את החמץ, לא את האבק". זהו מסר עוצמתי לחיים - להתמקד בעיקר ולא בטפל ולדעת לדלג.

אתגר הפסח

אז אנחנו יוצאות למסע הפסיחה של הפסח הזה, אני ואת יחד. לראות את החג באמת - את החגיגה שבו והשמחה, את הכיף שבניקוי ואת ההזדמנות המשפחתית והרוחנית שאני יכולה לזכות בה עם מעט יותר תשומת לב והתבוננות "איך אני נהנית יותר" "איך כיף לנו יותר". כי אמא שמחה - זה בריאות של בית, ואמא יציבה זה חוסן משפחתי.

פסח הוא חג של חירות - זה הזמן לבחור במה שבאמת ממלא אותנו במה שהופך את הזמן הזה לחג - חגיגה

אם פרשטל שפמאמיר נגלץ בך, אני יארג מאשמה אלגאבך, אפרגיש אלגך יארג, אשמוץ לך נולאיים שאג מלניינג אלמוץ ליופא. שפץ ברכה אפצאפה, פכנאג קאלא באי אלג לך פליקר ושבג שלא !

איאלורה דהן

מטפלת ומאמנת איימ למשפחה - dahan.liora.co@gmail.com

מטרות העצמית

קמחא
דפסחא

לימוד
שירת
הבקשות
לילדים

בית
הוראה

לימוד
טעמי
המקרא

כולל
אברכים